

Юридик шахслардан олинадиган ер солиғи, мол-мулк солиғи ва сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқни ҳисоблаш бўйича

УСЛУБИЙ ТАВСИЯЛАР

Мазкур услубий тавсиялар Солиқ кодекси ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 29 июндаги “Ўзбекистон Республикасининг солиқ сиёсатини такомиллаштириш концепцияси тўғрисида”ги [ПФ-5468-сонли](#) Фармони ҳамда солиқ соҳасидаги бошқа қонун ҳужжатларига мувофиқ ишлаб чиқилган бўлиб, солиқ тўловчиларга:

- Юридик шахслардан олинадиган ер солиғи;
- Юридик шахслардан олинадиган мол-мулк солиғи;
- Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқни

ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш мақсадида **амалий ёрдам бериш**
учун мўлжалланган.

2019 йил 1 январдан бошлаб барча тадбиркорлик субъектлари, шу жумладан, илгари соддалаштирилган солиқ солиш тартибини қўллаган микрофирма ва кичик корхоналар ҳам ер солиғи, мол-мулк солиғи ва сув ресурсларидан фойдаланган тақдирда сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқни тўлашга ўтиши шарт!

I. Юридик шахслардан олинадиган ер солиғи қандай ҳисоблаб чиқарилади ва тўланади

Ер солиғини тўловчилар

- Мулк ҳуқуқи, эгалик қилиш, фойдаланиш ёки ижара ҳуқуқи асосида ер участкаларига эга бўлган юридик шахслар

Муҳим:

кўчмас мулк ижарага берилганда, ижарага берувчи ер солиғини тўловчиси бўлади;

ер участкасидан бир нечта юридик шахс биргаликда фойдаланган тақдирда, ҳар бир юридик шахс ер участкасининг фойдаланилаётган майдонидаги ўз улуши учун ер солиғини тўловчи ҳисобланади.

Солиқ солиш объекти

Мулк ҳуқуқи, эгалик қилиш, фойдаланиш ёки ижара ҳуқуқи асосида юридик шахсларда бўлган ер участкалари.

Солиқ солинадиган база

Солиқ кодексига мувофиқ солиқ солинмайдиган ер участкалари майдонлари чегириб ташланган ҳолдаги умумий ер майдони.

Солиқ ставкалари қандай аниқланади

Ер солиғининг ставкалари ер майдонининг жойлашган жойига қараб аниқланади.

Ер солиғи ставкалари Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҳар йилги асосий макроиқтисодий кўрсаткичлар прогнози ва давлат бюджети параметрлари тўғрисидаги қарори билан тасдиқланади.

Ер солиғи қандай ҳисоблаб чиқарилади

Ер солиғи солиқ даврининг 1 январь ҳолатига кўра ҳисоблаб чиқарилади.

Бюджетга тўланиши лозим бўлган ер солиғи суммаси қуйидаги тартибда аниқланади:

$$ЕС = ССБ \times СС \times К$$

Бу ерда:

ЕС – ер солиғи суммаси;

- ССБ** – солиқ солинадиган база (*ер майдони, гектар*);
- СС** – солиқ ставкаси;
- К** – тузатувчи ва ер майдонини марказларга яқин жойлашувига қараб қўлланиладиган коэффициент.

Мисол: “Sharq” АЖ ер солиғи суммасини умумий майдонни солиқ ставкасига кўпайтириш орқали ҳисоблаб чиқаради.

$$ЕС = 1,2 \text{ гектар} \times 78\,705\,281 \text{ сўм (3-зона)} = \mathbf{94\,446\,337 \text{ сўм}}$$

ер майдони

солиқ ставкаси

солиқ суммаси

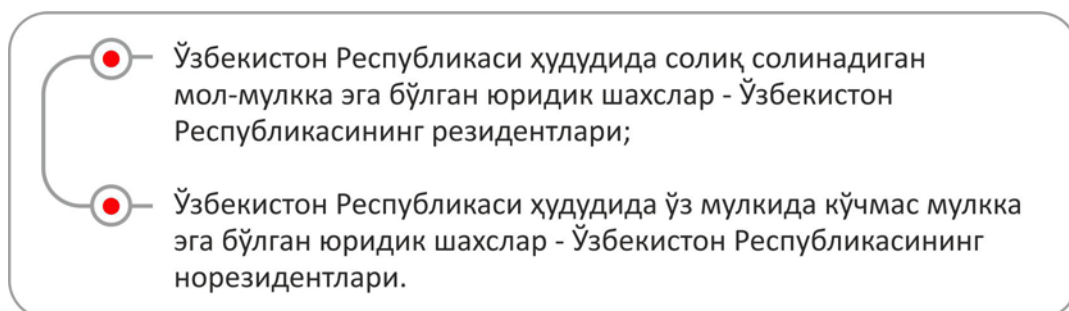
Ер солиғи ҳисоб-китобини тақдим этиш ва солиқни тўлаш муддати

Ер солиғи ҳисоб-китоби жорий солиқ даврининг 10 январига қадар тақдим этилади.

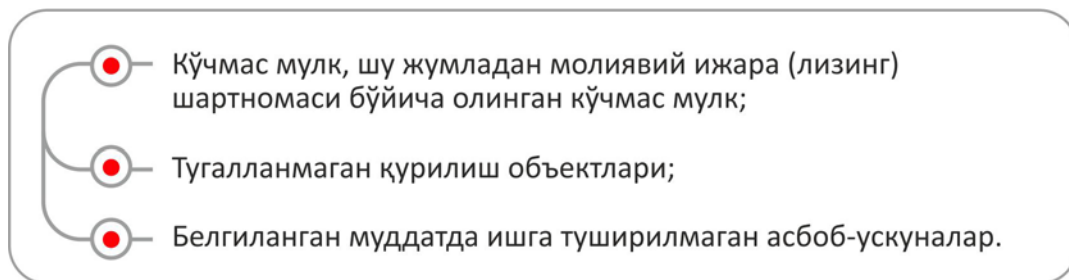
Юридик шахслар томонидан ер солиғини тўлаш ҳар ойнинг 10-кунига қадар ер солиғи йиллик суммасининг 1/12 қисми миқдорида амалга оширилади.

II. Юридик шахслардан олинадиган мол-мулк солиғи қандай ҳисоблаб чиқарилади ва тўланади

Мол-мулк солиғини тўловчилар

Солиқ солиш объекти

Солиққа тортишда имтиёзга эга бўлган мол-мулк Солиқ кодексига мувофиқ солиқ солиш объектига киритилмайди.

Мол-мулк солиғи ставкалари

Амалдаги солиқ ставкаси мол-мулк йиллик қийматининг 5% миқдорида белгиланган.

2019 йил 1 январдан бошлаб мол-мулк йиллик қийматининг 2% миқдорида белгиланган назарда тутилган.

Солиқ солинадиган база қандай аниқланади

Солиқ солиш объектларининг ўртача йиллик қолдиқ қиймати солиқ давридаги ҳар бир ойнинг охири кунидаги ҳолатга кўра солиқ солиш объектларининг қолдиқ қийматларини (ўртача йиллик қийматларини) қўшишдан олинган сумманинг ўн иккидан бир қисми сифатида ортиб боровчи яқун билан аниқланади.

$$\text{ЎйҚҚ} = (n_1 + n_2 \dots + n_{12}) / 12$$

бу ерда:

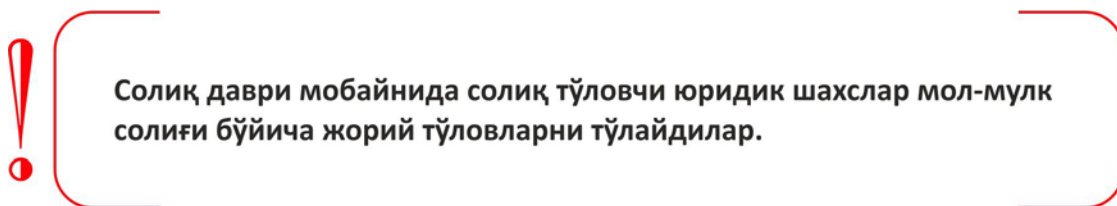
ЎйҚҚ - ўртача йиллик қолдиқ қиймат;

n - ойнинг охири кунига солиқ солиш объектлари қолдиқ қиймати;

Мол-мулк солиғи ҳисоботи қайси муддатларда тақдим этилади

Солиқ ҳисоб-китоби йилда бир марта, йиллик молиявий ҳисобот топшириладиган муддатда – ҳисобот йилидан кейинги йилнинг 15 февралидан кечиктирмасдан тақдим этилади.

Мол-мулк солиғи қандай тўланади

Жорий тўловлар миқдорини ҳисоблаб чиқариш учун солиқ тўловчилар жорий солиқ даврининг 10 январигача (*янги ташкил қилинганлари эса давлат рўйхатидан ўтказилган санадан эътиборан 30 кундан кечиктирмай*) мўлжалланаётган солиқ солинадиган базадан ва белгиланган ставкадан келиб чиққан ҳолда солиқ суммаси тўғрисидаги маълумотномани тақдим этадилар.

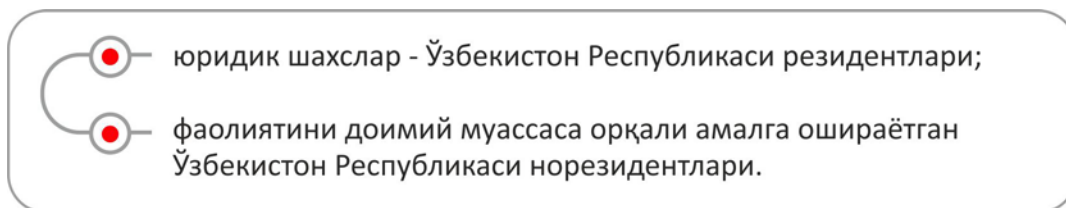
Жорий тўловлар микрофирмалар ва кичик корхоналар томонидан - мол-мулк солиғи йиллик суммасининг тўртдан бир қисми миқдорида йилнинг ҳар чораги учинчи ойининг 25-кунидан кечиктирмай;

микрофирмалар ва кичик корхоналар жумласига кирмайдиган солиқ тўловчилар томонидан - йиллик суммасининг ўн иккидан бир қисми миқдорида ҳар ойнинг 10-кунидан кечиктирмай амалга оширилади.

Солиқ даврида тўланиши лозим бўлган солиқ суммаси жорий тўловлар ҳисобга олинган ҳолда, ҳисоб-китобни тақдим этиш муддатидан кечиктирмай бюджетга ўтказилади.

III. Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ қандай ҳисоблаб чиқарилади ва тўланади

Кимлар сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ тўловчилар ҳисобланади:

Солиқ солиш объекти

Ер усти ва ер ости манбаларидан олиб фойдаланиладиган сув ресурслари.

Солиқ солинадиган база қандай аниқланади

Ер усти ва ер ости манбаларидан олинган ва фойдаланилган сувнинг ҳажми (куб метр), белгиланган солиқ имтиёзларини, улар бўлган тақдирда, чегирган ҳолда солиққа тортиладиган база ҳисобланади.

Солиқ солинадиган база қуйидагича ҳисоблаб чиқарилади

$$ССБ = СРҲ - ССБК$$

бу ерда:

- ССБ** – солиқ солиш базаси;
СРҲ – сув ресурслари ҳажми (куб метр);
ССБК – солиқ солинадиган базани камайтириш.

Бунда, солиқ солиш базаси фойдаланилган сув ресурсларининг жами ҳажмидан Солиқ кодексининг [261-моддаси](#) ҳамда бошқа қонун ҳужжатларига мувофиқ озод этилиши ҳамда чегирилиши белгиланган муайян ҳажмларни айирган ҳолда ҳисоблаб чиқарилади.

Сув ресурсларининг ер усти ва ер ости манбаларидан олинган сув ҳажми ўлчагич асбобларининг кўрсаткичлари асосида аниқланади.

Сувдан ўлчагич асбобларсиз фойдаланилган тақдирда, унинг ҳажми сув объектларидан сув олиш лимитларидан, сув истеъмолининг технологик ва санитария нормаларидан ёки маълумотларнинг тўғрилигини таъминловчи бошқа усуллардан келиб чиққан ҳолда аниқланади.

Сув ресурсларидан фойдаланиш ҳисобини юритиш талаблари

Ер усти ва ер ости манбаларидан олиб фойдаланилган сув ресурслари ҳажмлари ҳисоби алоҳида-алоҳида юритилади.

Иккита манба - ер усти ва ер остидан сув келадиган водопровод тармоғидаги сувдан фойдаланилган тақдирда, солиқ солинадиган база манбанинг ҳар бир тури бўйича алоҳида-алоҳида аниқланади.

Сув етказиб берувчи корхоналар сув ресурсларини ер усти ва ер ости манбаларига тақсимлаш маълумотларини жорий солиқ даврининг 15 январига қадар тақдим этишлари керак.

Ижара объекти бўлган жойларда сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ солиш базаси қандай аниқланади

Биноларнинг бир қисми, алоҳида жойлар ижарага топширилганда (олинганда) солиқ солинадиган база сув етказиб берувчи юридик шахс билан шартнома тузган ижарага берувчи (ижарага олувчи) томонидан аниқланади.

Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ бўйича қандай имтиёзлар мавжуд

Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ бўйича солиқ имтиёзлари Солиқ кодексининг [261-моддаси](#) ҳамда бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан белгиланади.

Солиқ ставкалари қандай

Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ ставкалари тегишли молиявий йил учун белгиланган бюджет-солиқ сиёсати асосида қабул қилинадиган Ўзбекистон Республикасининг тегишли йилга мўлжалланган асосий макроиқтисодий кўрсаткичлари прогнози ва давлат бюджети параметрларига доир Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори билан тасдиқланади.

2018 йил учун солиқ ставкалари қуйидагича белгиланган:

Т/р	Тўловчилар	1 куб метр учун ставка:	
		ер усти сув ресурслари манбалари, сўм	ер ости сув ресурслари манбалари, сўм
1	Иқтисодиётнинг барча тармоқлари корхоналари (2-4-бандларда кўрсатилганларидан ташқари), деҳқон хўжаликлари (юримдик ва жисмоний шахслар), шунингдек тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш жараёнида сув ресурсларидан фойдаланадиган жисмоний шахслар	98,2	124,8
2	Электростанциялар	28,4	42,2
3	Коммунал хизмат кўрсатиш корхоналари	53,9	69,7
4	Алкоголсиз ичимликлар ишлаб чиқарувчи корхоналар:		
	- алкогольсиз ичимликларни ишлаб чиқариш учун фойдаланиладиган сув ҳажми бўйича	15 870,0	15 870,0
	- бошқа мақсадларда	98,2	124,8

Солиқ суммаси қандай ҳисоблаб чиқарилади

Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ суммаси солиқ солинадиган база ва белгиланган ставкалардан келиб чиқиб қуйидаги формула бўйича ҳисобланади:

$$\text{СрфуС} = \text{ССБ} \times \text{СС}$$

бу ерда:

СрфуС – сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ;

ССБ – солиқ солиш базаси (сув ҳажми, м³);

СС – 1 куб м учун белгиланган солиқ ставкаси.

Мисол: “Sharq” АЖ сув ресурсларидан фойдаланганлиги учун солиқ суммасини йил давомида истеъмол қилган сув ҳажмини солиқ ставкасига кўпайтириш билан ҳисоблаб чиқаради.

СрфуС = 5 000 куб метр (шундан, 3600 м³ ер усти, 1 400 м³ ер ости) х
сув ҳажми сув ҳажми, манбалар бўйича

300 сўм (ер усти), 360 сўм (ер ости) = 1 080 000 сўм, 504 000 сўм =
1584000 сўм.

солиқ ставкаси, ер усти

ер ости

ер усти

ер ости

солиқ суммаси

Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ қандай ҳисобланади ва тўланади

Солиқ даври мобайнида солиқ тўловчи юридик шахслар сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ бўйича жорий

Солиқ тўловчилар жорий солиқ даврининг 25 январигача (янги ташкил қилинганлар томонидан - давлат рўйхатидан ўтказилган кундан эътиборан 30 кундан кечиктирмай) мўлжалланаётган солиқ солинадиган базадан ва белгиланган солиқ ставкаларидан келиб чиққан ҳолда жорий тўловлар тўғрисида маълумотномани тақдим этадилар.

Солиқ даври мобайнида юзага келган мажбуриятлар бўйича солиқ суммаси тўғрисидаги маълумотнома мажбурият юзага келган санадан эътиборан 30 кундан кечиктирмай тақдим этилиши лозим.

Солиқ даври мобайнида мўлжалланаётган солиқ солинадиган база ўзгарган тақдирда, солиқ тўловчи сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ суммаси тўғрисида аниқлаштирилган маълумотнома тақдим этишга ҳақли.

Бунда, солиқ даврининг қолган қисми учун жорий тўловларга сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқнинг ўзгариш суммасига тенг улушларда тузатиш киритилади.

Жорий тўловлар ва солиқ қайси муддатларда тўланади

Солиқ даврида солиқ суммаси ЭКИХнинг 200 бараваридан кўпни ташкил этадиган юридик шахслар томонидан - ҳар ойнинг 25-кунидан кечиктирмай, йиллик солиқ суммасининг ўн иккидан бир қисми миқдорида тўланади.

Солиқ даврида солиқ суммаси ЭКИХнинг 200 бараваридан камни ташкил этадиган микрофирмалар ва кичик корхоналар жумласига кирмайдиган юридик шахслар - йилнинг ҳар чораги учинчи ойининг 25-кунидан кечиктирмай, солиқ йиллик суммасининг 1/4 қисми миқдорида тўлайди.

Солиқ ҳисоб-китоблари қайси муддатларда тақдим этилади

Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ ҳисоб-китоби сувдан фойдаланиш ёки сув истеъмоли жойидаги давлат солиқ хизмати органларига йилига бир марта - йиллик молиявий ҳисобот тақдим этиладиган муддатда тақдим этилади.